

Zasady prawa wyborczego

Zasada wyborów wolnych

Zasada wyborów powszechnych

Zasada wyborów równych

Zasada wyborów bezpośrednich

Zasada wyborów tajnych

Zasady prawa wyborczego w Konstytucji

- **Art. 96.2** Wybory do Sejmu są powszechne, równe, bezpośrednie i proporcjonalne oraz odbywają się w głosowaniu tajnym.
- **Art. 97.2** Wybory do Senatu są powszechne, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym.
- **Art. 127** Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany przez Naród w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym.
- **Art. 169 ust. 2** Wybory do organów stanowiących są powszechne, równe, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym. Zasady i tryb zgłaszania kandydatów i przeprowadzania wyborów oraz warunki ważności wyborów określa ustawa.

Wybory wolne

- Jej istotnymi elementami są także:
autentyczna wolność wypowiedzi i zgromadzeń, ład medialny w państwie w ogóle, dostępność do lokalnego rynku medialnego, przejrzyste procedury pozyskiwania niezbędnych środków finansowych na prowadzenie kampanii, odpowiednie rzeczywiste gwarancje ochrony praw wyborczych itd K 31/06

Rejestr wyborców

- **Art. 11. 1.** Stały rejestr wyborców obejmuje osoby stale zamieszkałe na obszarze gminy, którym przysługuje prawo wybierania.
  2. Można być ujętym tylko w jednym rejestrze wyborców.
  3. Rejestr wyborców służy do sporządzania spisów wyborców dla wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej, dla wyborów do Sejmu i do Senatu, dla wyboru posłów do Parlamentu Europejskiego, dla wyborów do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, dla wyboru wójta, burmistrza i prezydenta miasta, a także do sporządzania spisów osób uprawnionych do udziału w referendum ogólnokrajowym oraz lokalnym.

Spis wyborców

- **Art. 17. 1.** Osoby, którym przysługuje prawo wybierania, wpisuje się do spisu wyborców.
- 2. Wyborca może być wpisany tylko do jednego spisu wyborców.
- 3. Spis wyborców służy do przeprowadzania głosowania w wyborach do Sejmu i do Senatu, do których wybory zostały zarządzone.
- 4. W spisie wyborców wymienia się dane, o których mowa w art. 11 ust. 5.
- 5. Spis wyborców, z zastrzeżeniem art. 25 ust. 1 i art. 26 ust. 1, sporządzany jest i aktualizowany przez gminę jako zadanie zlecone.
- 6. Spis wyborców sporządza się w 2 egzemplarzach, oddzielnie dla każdego obwodu głosowania, według miejsca zamieszkania wyborców, najpóźniej w 14 dniu przed dniem wyborów.
- 7. Jeden egzemplarz spisu wyborców przekazuje się w przeddzień wyborów przewodniczącemu właściwej obwodowej komisji wyborczej.

System większościowy

- **Nastawiony na wyłonienie zwycięzcy**
- **Wrażliwy na terytorialne skupienie**
- **Preferujący dominującą większość**
- **Słabiej odzwierciedlający poglądy wyborców**
- **Wyłaniający mniej reprezentatywny rząd**
- **Umożliwiający zbyt duży wpływ elit wyborców (tzw. selektorat) - uniezależnia od elit ?**
- **Stabilne rządy**

System proporcjonalny

- Nakierowany na odzwierciedlenie w wyborach politycznego układu sił
- Sprzyja demokracji partyjnej
- Zagroza wprowadzeniem mandatu „partyjnego”
- Może prowadzić do autonomizacji celów politycznych
- Sprowadza się do plebiscytu raz na 4 lata
- Delegitymizuje przedstawicieli przez „lokomotywy wyborcze”

Inne czynniki wpływające na proces wyborczy

- **Stopień koncentracji władzy**
- **Dominacja egzekutywy**
- **System partyjny (dwa lub wiele)**
- **Konfrontacyjny lub kompromisowy model współdziałania grup politycznych**
- **Unitarna lub federalna struktura państwa**
- **dualizm./monizm egzekutywy**
- **Kształt sądownictwa konstytucyjnego**